

illius sacer Maurontus in sua possessione honorifice tumulavit, totaque hæreditatis suæ prædia per chartarum instrumenta illi contradidit. Ipse quoque venerabilis abbas Maurontus Deo dignus levita, licet sanctæ matri fuerit superses in hac vita, post expleta piæ administrationis munia, tertio Nonas Maii (584) functione liber debita, ut condigna laborum suorum perciperet præmia ad cœli subvectus palatia, perenni cum Christo vivens vita jugi cum eo letatur gloria.

CAPUT XXI.

Rictrudis abdicato regimine moritur.

Sed ut ad ea quæ cepimus redeamus explicanda, Rictrudis devotissima Dei famula toto nisu mentis, toto famulatu corporis bonis operibus dedita, ambulans de virtute in virtutem, dilatato corde cucurrit infatigabiliter viam mandatorum Dei, in stadio fidei et justitiæ, patula hauriens aare: Currite dum lucem habetis; ut digna haberetur accipere bravium cœlestis, et ut in omnibus se exhiberet perfectissimam, illius imitatione qui dixit: *Non veni facere voluntatem meam* (Joan. vi, 38); se quoque alterius regimini subdens, ejus imperiis obedientissime paruit, cæterisque famularum more famulans, illud quod dictum est: *Non veni ministrari, sed ministrare* (Matth. xx), præ oculis semper attendit, nec usquam vel unquam septa monasterii egrediens, exemplum honorum operum seipsam cunctis præbuit in humilitate, obedientia, in patientia, in castitate, in jejuniis, in vigiliis, et orationibus continuis, in longanimitate, in mansuetudine, in modestia et benignitate. Et quid multa? Ut filia Dei semper ambulavit in luce, cujus « fructus est in omni bonitate et justitia et veritate (Ephes. v, 9). » Sicque in sanctarum virtutum perseverans proposito, expletis septuaginta quatuor incolatus sui annis, quarto Idus Maii, diu desiderato potita votorum gaudio corpusculum terræ, sanctam vero animam reddidit cœlo anno 687, ætatis suæ LXXIV, prælaturæ XL.

CAPUT XXII.

Sepelitur.

Sepulta est autem in eodem loco (585) honorifice a Dei sacerdotibus aliisque in ecclesiasticæ digni-
hibens Vitam in cujus fine legitur: *B. Amati transitum Idibus Septembris ab antecessoribus determinatum, a Stephano quodam in Kalend. Maias affixum fuisse temere, ut patebat ex vetustis libris, qui apud S. Medardum et in archivo Marcianensi, atque multorum scriniis cœnobiorum inventiuntur.*

tatis ordine ipsi militantibus seu etiam quamplurimis Christianæ religionis viris ad exsequias tantæ matris undique confluentibus, de temporali quidem ejus absentia mœrentibus, de æterna qua cum Christo fruitur gloria gaudentibus. Et nunc cum spe ineffabilis gratulationis præstolatur magnum diem potioris suæ glorificationis, quando illud « quod seminatum est in corruptione, surget in incorruptione; et quod seminatum est in ignobilitate, surget in gloria; et quod in infirmitate, surget in virtute (I Cor. xv, 42, 43). » Tunc denique illa felici resurrectione duplici glorificatione glorificanda, in beata resurgens gloria cum sanctis omnibus, in parte dextera meritis suorum actuum feliciter coronanda.

CAPUT XXIII.

Miraculis clarescit.

Ne quis vero ambigat de istius Dei famulæ vivacium meritorum efficacia, experimenta nobis præbent veracia plura ostensarum virtutum insignia ad examinata ejus corporis membra. Ibi etenim cæci visum, surdi auditum, muti sermonis officium, claudi gressum, feblicitantes ac variis ægrotationibus laborantès, optatam frequentius receperunt et nunc usque poscentes cum fide recipiunt sanitatem. Et hujus testes rei adhuc supersunt multi et eorum qui sanitatis desideratæ dona sunt consecuti, et illorum qui hæc videntes Deumque in sanctis suis mirabilem laudantes, de ejus beneficiis sunt gratulati.

CAPUT XXV.

Auctoris invocatio.

Te igitur, sancta ac Deo dilecta famula Rictrudis, toto quæsumus affectu cordis, ut tuis sacris intervenientibus precibus et meritis, quibus variarum nexu infirmitatum absolvis, nos quoque a nostrorum solvas peccatorum vinculis, quatenus cum benigni Jesu gratia his expediti in tremendo sui die judicii, cœlis ardentibus ac terris, ipse nos a gehennalibus ereptos flammis tecum, ad æternæ rapiat gaudia felicitatis, cujus misericordiæ et miserationis nullus est finis, cui est cum Deo Patre sibi coæterno et sancto Spiritu regnum et virtus, honor et gloria per infinita sæcula sæculorum Amen.

(584) Anno 701 obiit S. Maurontus levita. Ut Colvenerius ex cod. ms. argenteo ecclesiæ Duacensæ sancti Amati refert. De ejus reliquiis infra.

(585) Locum signantius exprimit chronographus Marcianensis, ante altare Joannis Baptistæ et Andree apostoli in dextera parte ecclesiæ.

DE TRANSLATIONIBUS ET MIRACULIS SANCTÆ RICTRUDIS.

Chronicon Marcianense, quod manu descriptum beneficio R. P. Simonis Guillemotis superioris Giseniani accepimus, in binos libros distinguitur præmissa hæc inscriptione: *Auctoris anonymi de Vita et miraculis S. Rictrudis libri II.* Scribebat auctor ille post medium sæculum XII, vivente adhuc Cos-

vino Aquicinctensi abbate, ex lib. II, cap. 20, ubi agens de Lietberti Marchianensis abbatis cessione: « Dominus Gosvinus, inquit, Aquiscinctensis ecclesiæ abbas, qui adhuc superest, vir religiosus... ipsum abbatem restitui non approbat... » Porro S. Gosvinus anno 1196 obiit. Idem auctor in lib. II,

cap. 40, se monachum testatur fuisse abbate Joanne Marcianensi, illo scilicet qui anno circa 1158 B. Hugoni successit. Ex quibus conijcimus auctorem istum haud alium esse ab Andrea Silvio priore Marcianensi, anno 1196 mortuo, qui libros tres de Rebus Francicis composuit. Chronographus ille, quicumque tandem sit, iudicio satis maturo varias cœnobii Marcianensis fortunas refert, ac passim inserit miracula non pauca S. Rictrudis, ejusque reliquiarum translationes commemorat, de quibus paucis agendum.

2. In lib. I cap. 18, meminit diplomatis Caroli imperatoris Romani, quo « præcepit omnia quæ juris erant Marcianensium, et a fratribus Deo servientibus sine omni sæculari exactione libera in perpetuum possideri. Est autem, *inquit auctor*, in archivis ecclesiæ subscriptio imperatoria, annulli ejus impressione roborata, in cujus privilegii ultimo versu regia munificentia ob amorem prædictæ matronæ (Rictrudis) instituit, ut si fratres vel sorores eidem famulantes aliquo indigerent, de dominicatu regio suppleretur. » Hinc apparet, etiam sæculo IX monachos cum sanctimonialibus Marcianis vixisse.

3. Post narrationem cladis Nortmannicæ ejusdem libri cap. 20 factam, auctor ista subjungit : « Dirutis quoque monasteriis quæ super fluvium *Scarp* sita erant, etiam Marchianense cœnobium, in quo B. Rictrudis corpus quiescebat, accolis terræ fugatis vel interfectis, deletum est. Corpora vero sanctorum quæ in destruendis ecclesiis recondita fuerant, ad loca tutiora per divinam providentiam salva transportata sunt. In qua destructione deperit omnis ornatus Marchianensis ecclesiæ, in chartis videlicet et privilegiis et libris, et gestis sanctorum et cæteris rebus ad decorem et usum loci pertinentibus. Quod si forte quis requirat, ubi fuerit translatum corpus supradictæ femine ob infestationem paganorum, noverit quod adhuc in tumulo lapideo ante altare B. Joannis Baptistæ satis decenter quiescebat. Quando autem inde elevatum sit vel a quibus personis, non satis plane nobis elucet. Verum in disquisitione elevationis S. Jonati abbatis, qui fuit discipulus egregii confessoris Amandi, scriptum invenimus, quod tempore abbatissæ Julith, quæ Marchianensi monasterio præfuit tempore Lotharii regis Francorum, adhuc quiescebant in tumulis lapideis, altaribus ante positis, corpora sanctorum, videlicet B. Rictrudis nobilis matronæ, et bonorum confessorum Mauronti atque supradicti Jonati. » Et cap. 21 : « Cumque per divinam revelationem reliquiæ præfati confessoris elevate fuissent, atque honeste in crypta reconditæ, ipse idem relator qui hæc scribit subinfert : Ibi quoque postea appositæ sunt reliquiæ B. Rictrudis nobilis matronæ et Mauronti prolis venustæ, et venerantur a supervenientibus populis religiosa devotione. Nos vero diem elevationis ipsius beatissimæ VII Idus Februarii, secundum morem a prædecessoribus nostris traditum, jam per annos sexigies [*id est* sexties] viginti devotissime celebramus. »

4. In lib. II cap. 16, S. Mauronti translatio describitur his verbis : « Reliquiæ S. Mauronti cum reliquiis matris in monasterio Marchianensi longo tempore quiescente, postea nescio seu permittente, seu volente Deo, furtim sublatae, Duacum translatae sunt : ubi in ecclesia sanctæ Dei genitricis, quæ nunc S. Amati dicitur, juxta ejusdem pontificis corpus qui tunc ibi Deo serviebant, eas in vasculo deaurato cum exultatione decenter reposuerunt. »

A Et infra. « De reliquiis igitur B. Mauronti ex parte maxima Duacum sublatis connivente clero et populo statutum est, ut in Nonas Maii, quæ est dies depositionis ejus, ab universis ibi manentibus de eo quotannis memoria solemniter repræsentaretur. »

5. In ejusdem lib. cap. 20, reliquiarum S. Rictrudis translatio secunda tale enarratur : « Antiquorum devotio ejusdem sanctæ loculum auro et argento pretiosisque lapidibus satis decenter ornavit : sed eorum posteritas quæ longo tempore fuit ante nos, ornatum exterius renitentem, ad consentiendum concupiscentiis carnalibus totum expendere non timuit. » Abbatis et fratrum concilio « præparantur sumptus, et novum vas auri et argenti non modicum habens quantitatem instauratur. Ipenses alique incolæ circumpositi « abbatem (Lietbertum) adeuntes devote postulant, ut apud Rinegam antiquitus villam ipsius sanctæ corpus solemniter transponendum deferatur. Decimam et alios redditus quos ecclesia per prædecessorum incuriam amisit, » restituere promittunt. « Annuit abbas devotæ eorum postulationi, et res cum die determinato episcopo Tervanensi (Milone) nuntiatur. Quod cum in diocesi sua celebrandum audisset, gavisus est, præsentiam suam adfuturam omni sopita excusatione respondens. Alvisus quoque reverendus Atrebatensis episcopus rogatus ab ecclesia nihilominus cum clero suo illuc se venturum constituit. Tunc assumptis duobus loculis sacratissimum corpus cum summa omnium devotione usque ad Rinegam deducitur, supradicti episcopi Milonis præsentiam corporali molestia excusante. Quarto igitur die Pentecostes abstantibus clero et optimatibus terræ, et populi multitudine infinita sacris Atrebatensis episcopi manibus sanctissimi corporis gleba in novum loculum reclusa est, anno Verbi incarnati 1140. Deinde postquam idem episcopus sermonem ad populum et missarum explevit solemniam, cum pari honorificentia sacro corpore Marcianis relato ad propria reversi sunt. »

6. Denique iterum spoliata B. Rictrudis thecam denuo instaurarunt Marchianenses monachi, « Fratre Hugone argenti marcas XL » occulte suppeditante. « Vasculo igitur cum magno auri et argenti apparatu consummato, D. Henricus venerabilis Rhemorum archiepiscopus venerat in Flandriam. Hic in Nonas Augusti anno Verbi incarnati 1164, archiepiscopatus autem sui tertio ad nos divertit : et annuens Joannis abbatis et totius ecclesiæ precibus, sub eodem die B. Rictrudis reliquias manibus, suis de veteri vasculo assumptas in novum collocavit. Aderat Andreas Atrebatensis episcopus cum clero suo et vicinis abbatibus. Quicumque pro auctoritate sua quippiam de reliquiis illis ab abbate potuit impetrare, rem grandem se accepisse gavisus est. Ipse quoque archiepiscopus aliquid sibi reponens ob solemnem memoriam, cum debito honore secum portavit in Franciam. »

7. Ex his intelligitur Raphaelem Beauchampium cœnobitam Marchianensem in appendice ad synopsis Merovingicam non recte interpretari postremam hanc translationem, quasi relatio fuerit reliquiarum S. Rictrudis e cœnobio Andernensi diocesis Morinensis, cujus cœnobii monachi de sanctæ Rictrudis (quam Rotrudem vocant) possessione corporis gloriabantur. Lege Chronicon cœnobii Andernensis auctore Wilhelmo abbate tomo IX Spicilegii Acheriani. Quidquid juris fuerit monachis Andernensibus in sanctæ Rictrudis reliquias, eas constat modo in Marchianensi ecclesia asservari.